Celldömölk, 1940 szeptember 14., szombat. Ára 12 fillér. XIV. évfolyam. 37. szám.

CELLDÖMÖLKI HIRLAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Celldömölk, gróf Széchenyi-utca 12. Telefon: 55. Csekkszám 17.258.

Felelős szerkesztő: NAGY IMRE

Előfizetési árak: 1 évre 6, ½ évre 3, ¼ évre 1·50 P. Megjelenik minden szombaton.

Erdélyi bevonulás...

Már napok óta tart honvéd csapataink bevonulása Erdélybe... De nem is bevonulás ez, ...több, sokkal több annál: dicsőséges, magyar honvéd seregeink diadalútja a felszabadult országrészeken.

Mindenütt, amerre járnak, ahol megliogbotlanják az ősi szélben a makulátlan magyar zászlót, ahol lépéseikkel megdübörgetik a felszabadult magyar földet; örömújjongás, örömkönny és virágeső az útjuk a húsz éves szenvedés és várakozás után.

A felszabadítók és bevonulók egyformán elfogódnak és megilletődnek a testvéri találkozás szent örömében, de mi, akik itthon maradtunk is, boldogan, örömkönnyek között nyújtunk kezet, megkínzott testvéreink fogadására és üdvözlésére.

Minden erdélyi testvérünk látni akarja a magyar katonákat, azért útjukon sorfalat állnak, minden visszajött testvérünk kezet akar szorítani a feltámadás zászlóját vivő honvédekkel, minden felszabadult rabtestvérünk, kicsi és nagy, fiatal és öreg üdvözlése nyújtja karjait, a megmentést hozó büszke és délceg sereg felé.

Harangzúgás, ódzkodó, éljenzés, taps és szívből jövő ezer meg ezer „Isten hozott" fogadja mindenütt őket. S ahová bevonulnak mindenhol nagy ünneplés és ünnepség van.

De hiszen ez nem is csoda, mert ők éppen úgy mint mi, nem kevesebb, mint húsz éve készülnek erre.

És most ezekben az örömkönnyekben, ezekben a lelkes és kitörő ünneplésekben szabadul fel, a sok-sok szenvedés és elfojtott panasz, a sok-sok bánat és keserűség, de ezekben az örömökben oldódik most fel minden bánat is, amely összekapcsol magyart a magyarral az ezeréves határokon belül.

De nem csak testvéreink örülnek Erdélyben. Örül ott most minden: örülnek a hegyek, a folyók, az erdők, a fenyvesek, örülnek a székely havasok és örül minden talpalatnyi föld, amely felszabadulást ünnepelhet. Szebben mosolyognak a virágok és derűsebb az erdélyi arany nap is.

Hát hogyne, mikor újra szabad lett a föld és a magyar szó. Lehet már magyar nótát énekelni és nem jár börtönbüntetés a Himnuszért. Lehet már ünnepelni október hatodikát és március 15-ét is. Lehet rádióban magyar műsort hallgatni, magyar színjátékot játszani és lehet magyar-ruhát hordani. Nem jár büntetés a magyar nemzeti színek viseléséért és ki lehet tűzni a háromszínű, drága magyar zászlót is.

Boldogok most erdélyi testvéreinkkel együtt honvédeink is, akik még talán soh' nem látták ezt az áldott földet és akik meglelkesülésükkel annyi örömet visznek mindenkinek. De boldogok is lehetnek, akik keresztül mentek a Király-hágón, akik Tőhölöm Vezér útját járhatják egy új honfoglalásban, akik láthatják Nagyváradot, Kolozsvárt és a „Székely-földet".

Járjátok csak diadalmi Honvédeink Erdélyországot s a Székely-földet s vigyétek el a mi testvéri üdvözletünket is és mondjátok meg, hogy soha-soha többé el nem válunk egymástól.

Kincses Kolozsvár a miénk!

A szerdai napon az eddigi fogadtatások szépségeit, ünnepélyességét és szívbemarkoló hatását felülmúló módon tért vissza a Hunyadiak székvárosa, Kincses Kolozsvár huszonkétév után Magyarországhoz.

Mályás király érczobra körül szerte az egész kolozsvári Fő-téren lobogóözönbe öltöztek a házak. Ez a történelmi tér a magyar ujjongó ünnepélyességében valósággal kitárta a szívét, hogy közönsége Horthy Miklós katonáit, sokat tudna mesélni ez a történelmi tér a Hunyadiak idejétől egészen 1918-ig, mikor itt tiltakoztak Kolozsvár magyarjai a Romániához való csatolás ellen. Gyülekeztek az emberek, a régi katonák, a világháború hős erdélyi harcosai csákóval, mint az aszszonyok, gyermekek. Mindenütt a felbukkan a tömegben egy-egy régi cserkészek-magyar hadseregbeli egyenruha; ezeket a ruhákat eldugdosták huszonkét éven át, hogy most egy kicsit fakutban, kopottan, de itt büszkélkedjenek velük gazdáik, amikor az ősi város visszatér az ősi hazához. A Fő-térre vezető út egyik oldalán kilométernyi hosszúságban asztalok terültek, abol a régi, nagyszerű erdélyi ételekkel: töltött káposztával, turós kalácscsal, borral várták honvédeinket.

Megjöttek a honvédek

Délután 2 órakor felhangzott az éljen, megkondult az öreg gót templom, a Szent Mihály székesegyház harangja és a Szamos-son túlról jelülnek az utcákon a bevonuló honvédség rohamsisakos elővédje, majd utána a legszebb magyar katona, a délceg, kakastollas csendőr. A csendőröket díszruhás rendőrök követték. Szinte szétrepesztette az eget a magyar hadsereget illető öröm. A rendőrök után huszonszázad paitkó csatlognak a régi köveken.

A díszmenetben bevonuló honvédek harangzúgás között érik el a Fő-teret, hasonlóan az „Erdélyi induló" s a tömeg nem fogy ki az örömrivalgásból.

Délután egynegyed 3-kor ér be a vezényelő tábornok törzskarával a Fő-tér díszemelvénye elé, ahol gróf Bethlen György, az erdélyi Magyar Párt elnöke várja nagy külsőséggel élén a hadseregel. A magyar nak között feltűnik egy német egyenruha is, Fütterer budapesti légügyi attasé is ott várja a bevonuló magyar hadseregel. A Himnusz elhangzása után dr. Rétás Lajos, a Magyar Párt kolozsvári elnöke üdvözölte a honvédeket, majd utána Sándor Imre római katolikus püspöki helynök mondott beszédet. Vásárhelyi János református püspök a reformátusok és Jánosy Andor az evangélikus egyház nevében üdvözölte a hadseregel. Majd ezt Kolozsvár 8000 frontharcosának üdvözlése követte, amelyet Kerekes István tartalékos zászlós tolmácsolt. Utánuk a hölgyek Erdély úrasszonyai köszöntötték meleg szívvel a bevonulókat, majd zengő, harsogó éljenzés közepette a vezényelő tábornok kiadta a parancsot, hogy Kolozsvár városának tiszteletére díszmenetben vonuljanak el a honvédcsapatok a Szent Mihály téren felállított emelvény előtt. A zuhogó eső ellenére pattogó indulók hangjai között dübörögtek el a csapatok a kolozsvári mámoros lelkesedése közepette.

Német bombazápor London előkelő negyedeire

Rómából jelentik: A „Messagero" berlini jelentése szerint Göring tábornagy parancsára a német bombázók kedden London előkelő negyedeit bombázták és bombatalálatok érték igen igen sok ipar- és pénzmágnás, bankár és arisztokrata palotáját. Ez a bombázás válasz volt a berlini és hamburgi munkásnegyedek bombázására. Minden munkásházért tíz angol előkelőség palotáját érte bombatalálat. Londonban az okozott tűzek száma már megszámíthatatlan. Az angol főváros úgy tűnik fel, mintha minden égne benne.

A Messaggero Berlinen át érkezett jelentése szerint a lakosság tömeges elhagyása Londonból tovább folyik.

Úgy számítják, hogy az utóbbi két nap alatt másfélmillió ember hagyta el Londont. Azok, akik nem tudnak Londonból elmenni, egész életüket a föld alatt töltik el.

Maniu-gárdisták orvtámadása az Ördögkutra bevonuló honvédeink ellen

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Szeptember 9-én az Ördögkuton áthaladó honvédalakulatokra a falubau elbujt Maniu-gárdisták lövöldözni kezdtek le, amiknek következtében négy honvédalakulat sályosan megsérült. A magyar csapatok a falut körülzárták. A román parasztok maguk segítettek a honvédalakulatoknak a támadók rejtekhelyét felfedezni, akiket a honvédalakulatok rövid harc után ártalmatlanná tettek. Eközben 16 Maniu-gárdista életét vesztette.

A tulajdonképpeni megvizsgálva a honvédalakulatok megkezdték a falu átvizsgálását, hogy kiszűrjék a maradék gárdistákat is. Ekkor történt, hogy a falu végén egy ház padlásáról ismét lövöldözni kezdtek a honvédekre. A házat azonnal körülfogták és a padlásról lelőtték a gárdistákat.

Szervezettség—szervezetlenség

(IV.) Nem árt [illegible] mert az elmúlt húsz év terhelő mulasztásainak. (Különösen a [illegible] kormányok), most mutatkoznak [illegible] amikor az isteni Gondviselés [illegible] és Mussolini jóvoltából, a [illegible] megnagyobbított Csonkamagyarország [illegible] gyarapodott területében [illegible] a trianoni Magyarország [illegible] képest. Az elmúlt húsz esztendő pedig húsz esztendő volt a trianoni határokon innen és túl is. Nálunk a helyzet [illegible] de [redacted], [illegible] [illegible] [illegible] amíg az oláhok az elcsatolt erdélyi részeken kapták a [illegible] — magyar [illegible] pedig [illegible] — és [illegible] súlyos [redacted] szomorú [illegible] életükért, — a [illegible] falatot [illegible] kenyérért — és [illegible]. És most, [illegible] [illegible] A mi húsz évünk [illegible] erdélyi [illegible] elviselt sok-sok szenvedésért, a [illegible] és [illegible] Erdélyi testvéreink húsz éve pedig [illegible] népünknek szíve mélyén rejlő [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a zsidókérdés [illegible] [illegible] — [illegible] — [illegible] — [illegible]? [illegible] [illegible] feladatok biztosításával és az európai átalakulás sorsdöntő kérdéseivel? Igen, mert mind olyan problémák ezek, amelyek az elmúlt húsz év munkájába tartoztak. Egy ország talpraállítását nem nagyzoló külpolitikai tettekben kell keresni, hanem [illegible] a belügyek józanészre alapított realizálásában. Ha ezt eddig elmulasztottuk, most kell megfogni a dolog végét és legalább az utolsó pillanatot kell felhasználni erdélyi [redacted], hogy a gyors és gyökeres átalakulással, amelyet a mai európai helyzet kíván, továbbá a szervezettséggel, amely a fennmaradás kérdésében — lét vagy nem létet jelent, — feltétlen részeseivé lehessünk annak a győzelemnek, amelyet most vív irtózatos erőkkel a német nemzetiszocializmus és olasz fasizmus a liberális-plutokrata zsidó világgal szemben.

Polyilajjuk.

Hol késik a pápai diákvonat?

Egy hét óta ismétlődik meg már minden nap, hogy hajnali [illegible] és [illegible] [illegible] a celldömölki utcák. A derengő homályban még alig látni, csak a kopogó, szapora léptek hallhatók. Az őszeleji szeptemberi napokban ez az időszak még az éjszakához tartozik és kényelmesen fordul a másik oldalára a nyugalmas celldömölki polgár. Nem is a felnőttek, vagy a rosszul alvó öregek kopognak-tipegnek a sötétségben, hanem a celldömölki ifjúság és a 10—12 éves gyermekség. Álmos szemüket dörzsölve és a kevés alvásból hirtelen ébredők imbolygó lépteivel egy irányba siet mindegyik. A vasútállomás a cél minden hajnalban, mert az öt óra előtti induló vonathoz igyekszik ez a sok fiú és leány. Ez a féléjszakában ébredő, helyesebben ébredni kényszerülő ifjúság a pápai középiskoláknak Celldömölkről naponta bejáró diákjai.

Délután öt órakor ismét megnépesedik a vasútállomás környéke. A kis gyermekdiákokért aggódó szülők türelmetlenül várják a Pápa felől közlekedő vonat érkezését. És amikor öt óra után, vagy egyik-másik napon még egy félórai késéssel megtoldva befut a vonat, akkor csak úgy ömlik magából a tudomány fáradt kis katonáit. Az anyák az állomáson vagy otthon magukhoz ölelik rég nem látott gyermeküket és elébük tálalják délután fél hatkor — az ebédet.

Ez az elindulás és érkezés helyzetképének pillanatfelvétele.

Hajnali négy órakor ébresztve és délután öt órakor érkezve napi 13 órát tölt távol a szülői otthontól a celldömölki kisdiák azért, hogy valamelyik pápai középiskola tanulója lehessen.

A mindennapi bejárás nem ezen tanévben kezdődött. Hosszú esztendők óta folyik már ez a diákvándorlás. Mert hiszen ha nem is ideális, de elég kényelmes volt ez a megoldás. Nem haladta felül a szülők anyagi képességét és nem volt fárasztó a tanuló ifjúságnak sem. A reggel hét óra felé induló és délután fél háromkor érkező vonat olyan beosztást tett lehetővé, amelynek hasznára és a házirend megzavarása nélkül a diáknak [illegible] az [illegible] [illegible] és [illegible].

Az idei tanévben azonban ez a jól bevált és mindenkit kielégítő helyzet végetért. A vasút [illegible], illetőleg a [illegible] után meg nem indította a pápai diák vonatpárt. Ezzel kell a tanulóifjúságnak a 10 éves kis gyermeknek [illegible] [illegible] és éjszakáját az egész napot Pápán tölteni. A reggel [illegible] diákok a tanítás megkezdéséig, vagyis jó két órán keresztül álmosan az utcákon járkálnak és ez az üres gyomorral végzett kényszerséta máris fárasztólag hat. Ezután kell hat tanítási órán keresztül számot adni a tudásról és figyelemmel kísérni az előadásokat. A tanítás végeztével nem siethet az otthon terített asztalhoz, mert a vonat ismét két és fél óra múlva indul, — hanem a táskába csomagolt kis hideg harapnivalójából falatozhat egy keveset. Most vonat indulásig ismét vagy az utcákon lődörög vagy az iskolában üti agyon az időt, mert ezek az ott töltött órák a tanulásra igazán nem alkalmasak. Így érkeznek haza öt óra után fáradtan és álmosan. Itthon a kései ebéd után alig van idejük a másnapi előkészületre, mert jó időben le kell feküdniök a hajnali felkelés miatt.

Nem szorul további bizonyításra, hogy ez a helyzet tarthatatlan és ezért határozottan sérelmes az érdekelt sok családra és ezeken keresztül az egész községre nézve.

Nemcsak a serdülő kis 10 éves gyermeknek, hanem a felnövekedett nagyobb diáknak is feltétlenül szüksége van arra, mert fiatal szervezete parancsolólag megkívánja, hogy az egész napi fáradságos szellemi munka után a teljes éjszakát nyugodtan átalhassa. Csak kipihent testtel és friss szellemmel lehet a másnap feladatainak megfelelni.

A kisgyermek és a tanuló fiatalság nemcsak a szülők szemefénye, hanem a nemzetnek is a legdrágább kincse. Ami jót vagy előnyöset nekik juttatunk, azt a közösségnek adjuk. Ha azonban növekvő, fejlődő testük és szellemük a mesterséges nehézségek küzdelmeivel kényteleu már most megbirkózni, akkor a családvédelem és gyermekvédelem szociális törekvései sikeres eredményt nem produkálhatnak.

A celldömölki és környékbeli szülők teltételezik, hogy a diákvonat beszüntetésének valami oka van, de viszont a közérdek szempontjából azt kívánják, hogy a gátló okot sürgősen meg kell szüntetni és a vasútnak azonnal lehetővé kell tenni a hosszú éveken keresztül járatott diákvonat megindítását. Celldömölkről és a környékről kb. 250 diák jár be naponta Pápára. Már üzleti szempontból is elmaradhatatlan, hogy ily nagyszámú utasnak a kényelme biztosítva legyen, de másrészről [illegible] [illegible] a megoldás, ha figyelembe vesszük, hogy a bejárók között sok 10—12 éves kisgyermek is van. Éppen ezért a szülők a legnagyobb [illegible] várják a vasút illetékes köreitől, hogy régi és jól bevált vonatpár megindítását a pápai középiskolák [illegible] alkalmazva [illegible] pai se [illegible]. Reméljük, hogy ez a kívánság a [illegible] és a celldömölki diákot [illegible] [illegible] a pápai [illegible].

A ZSIDÓSÁGRÓL

A háború utáni időkben mindig 1919 és több szó esik a zsidóságról. Ez annyiban nem ok nélkül történik, mert nap, mint nap, olyan dolgot látunk elő, amelyek méltán kiválthatják az antiszemitizmus legmagasabb fokát még azokból is, akik egyébként se hideg, se meleg álláspontot vallanak. Minket nagyon sokszor vádolnak és vádoltak azzal, hogy mi a zsidóság kérdésével, mint olyannal, szinte sportszerűleg, hadjáratszerűen, vagy egyéb probléma hiányában foglalkozunk. Erre a megállapításra ugyan sokszor rácáfoltunk, mégis hangsúlyozni kívánjuk, hogy mi a zsidóveszedelem századszázalékos tudatában harcoltunk mindig, nem annyira a zsidóság ellen, mint inkább fajtánk, a magyar nép érdekében.

Hogy ez a fajtánkért vívott harc azzal ellentétben állt a zsidóság nemzetközi és vagyont hajhászó érdekeivel, arról mi nem tehetünk. De ma már nálunk is világosabban látják, hogy ezt a harcot fel kell venni, mert egyébként a zsidóság által végpusztulásra leszünk ítélve. Európában bár, nélkülünk is megoldódna most a zsidókérdés, de a mi ügyünkért mégis csak nekünk kell harcolni. Egyébként, hogy megvilágítsuk a zsidóság ellenünk való aljas munkáját, bitelés okmányból közlünk idézetet, amely 1919 augusztus 11-én jelent meg egy héber újságban s amelyet egy reáliskolai tanár fordított magyarra annak idején.

Íme, így szól a zsidó felhívás, amelyet talán valamelyik bölcs rabbi vagy ciomsla vezér harsonázott bitsorsosai felé.

„Zsidó! Izrael népe!

Hatalmas szövetségesünkké válnak a forradalmi idők. Ha mindnyájan összefogunk és nem tartjuk magunkat magyar zsidóknak, hanem fajunk szívósságában megvédjük azokat a bástyákat, amelyeket most hiába próbálna ostromolni bárki is, megépítjük Júdeát. Arra törekedjetek, hogy a közhivatalokat kizárólag sorainkból töltsétek be. Nemmagyarosítsatok többé neveteket, átok a kikeresztelkedőkre Jehova velünk van. Évezredes vándorlásunknak vége lesz. Új hazát nyerünk a Duna-Tisza közt. Látogassátok a szent egyleteket, ez minden igaz hitű zsidónak megfelelő helyet jelöl meg az új államban.

Szamully megvéd! Ne féljetek! Pogrom itt soha többé nem lehet. Agitáljatok az új hazáért. Tíszta hazánk csillaga nekünk világít.

Budapest, 1919 augusztus 11-én.

*

Ehhez úgy hisszük nem kell több, miszerint bebizonyítottuk, hogy a zsidóság elleni harcunk nem más, mint népünkért, fajtánkért és a Hazánkért való hősi küzdelem.

Érdekes tudni,

... hogy azon az értekezleten, amelyet szombaton tartottak Hóman Bálint kultuszminiszternél, az ősi kolozsvári egyetem visszaszerzéséről, felelevenítették: milyen különségek között vették át annak idején a románok a magyar szellemek ezt a végvárát. Egy román ezredes ment be katonái élén, Apáthy István rektorhoz, akit felszólítottak az épület átadására. Apáthy jegyzőkönyvbe vetette, hogy csak az erőszaknak enged, azután elment a fellivanak, majd e szavak kíséretében nyújtotta át az egyetem kulcsait:

— A kulcsokat átadhatom — de a tudományt nem...

„Hazamegyünk édesanyám, hazamegyünk őszre...“

Erdély északi része visszatért. Lelkesedésünk a diadalnapok tarka virágai alatt kristályosodik először a visszatértek mámorával, hogy határtalan öröm érzése is átfussa az elmúlt húsz esztendő minden bánatán a diadalmas örömmel.

Az elmúlt napokban a táviratok és a levelek hatalmas tömegét kapta Margács Kálmán, az ismert dalköltő. Magyarok, akiket családtagjaiktól már semmi sem választ el, boldogságukban, a legszebb erdélyi irredenta-dalok szerzőjét köszöntötték benne. Margács Kálmán valóban vándorbotot vett a kezébe, amióta az oláh megszállás után a kis erdélyi község jegyzőségéből elszakadt és nótával az ajkán, melódiával a hegedűjében, városról-városra, községről-községre járt és sirvavigadó nótáival táplálta bennünk a reményt:

„De a Tisza minden cseppje, mindörökre csak magyarnak magyarnak...“

Beszélhetnek Párisban, amit akartak, a magyar reménységet nem törte le húszévi rabság keserűsége; hiába jártak móc katonák édesanyánk udvarában, hiába feledtük el kacagni a csiki székely lányok; az erdélyi házak lehúzott redőnyű ablakain belül estéként titokban bánatos remegéssel eldúdolták a Margács-nótákat, megértették bennük a biztatást és tudták, fanatikusan hitték, hogy ha „Horthy-bakák sapkájukra kitűzik a harmatozó fehérgyöngyvirágot, akkor újra megtanulnak kacagni a csiki székely lányok.“

Hosszú húsz esztendő volt. De Te daloltál, Margács Kálmán, néha könnyezve, néha reménykedve és mi megtanultunk tőled hinni, bízni és remélni. Mi megértettük nótádban a dacot és veled együtt kiáltottuk:

„Jegenyefák, jegenyefák nem nőnek az égig!“

Igazad volt, Margács Kálmán. Ma már a csiki havasok fenyveseinek zúgásával mámoros kiáltást hoz felénk a szél, a Tisza kanyargó vizét nem szaporították többé magyar könnyekkel, mert az erdélyi lányok szemeiből kacagás lett. Innen pedig egyre hangosabb dallal zengjük:

„Hazamegyünk édesanyám, hazamegyünk őszre!...“

Veled együtt daloljuk nótád új szövegét:

„Nagy legény volt, az angyalát húsz esztendőn végig,
(de) Jegenyefák, jegenyefák nem nőttek az égig.“

Csikországi fenyvesekben...

Csikországi fenyvesekben
elhervadtak mind a gyöngyvirágok.
Csikországi kis falubán
elfeledtek kacagni a lányok.
Elvitték a gyöngyvirágot,
ellopták a székely nótát a csiki hegyekből.
És azóta bánatosan
hallgatnak a gyöngyvirágos erdők.

De még egyszer visszahozzák
ma sok csiki fehér gyöngyvirágot.
Amikor majd egyszer újra
székely nótát dalolnak a lányok.
Magyar bakák sapkájukra
kitűzik a harmatozó fehér gyöngyvirágot.
S akkor újra megtanulnak
kacagni a csiki székely lányok.

Szőke Tisza haragjában megáradt...

Szőke Tisza Haragjában megáradt,
Szilaj habja elmosni a gátat.
Haragszik mert azt végezték felőle,
Hogy a magyar az oláhnak, cserbenhagyott részek adjon
jussot belőle.

Tisza vizét magyar könnycsepp táplálta,
Nem is lehet, nem is lesz más gazdája.
Beszélhetnek Párisban, mit akarnak,
De a Tisza minden cseppje, mindörökre csak magyarnak magyarnak.

Édesanyám ablakára ráborult a bánat...

Édesanyám ablakára ráborult a bánat,
Édesanyám udvarában móc katonák járnak.
Kicsi házán oláh rongyot fujdogál a szellő,
Hogy türheti, hogy nézheti ezt el a Teremtő.

Székely asszony az én anyám, így a szive, tudom,
Hogy a székelyt az Úristen sosem megverte.
Földönfutó marad csak a világot járja,
Verje meg a magyar isten átkozott oláhját!

Ne sirj, ne sirj édesanyám, elmulik a bánat,
Majd ha kicsiny udvarodon székely fiuk járnak.
Piros, fehér rózsa nyilik harmatozó zöldbe,
H[redacted]nyám, hazamegyünk őszre.

Félúton megálltunk.

Irta: Pallós János.

Félúton megálltunk, de így nem örökre.
Hisz' Erdélyt ezer éve kardal vették örökbe.
Amíg szivünk dobban a vér és a kard jogán,
Erdélyből egy kis rög: nem, — nem marad itt román.

Megtettük sok ezren, most örömittasan rajtunk.
De ha túlra nézek, megint bús magyar vagyok.
Mert az nem lehet, hogy Temesvár, Brassó, Arad,
Mi ezerévig itt volt, most román marad.

Szegény magyar népem, az ezeréves nomád
Mindég gyászöröm volt, sirva vigadtál, — bolond,
De most, ne vigadjunk, ne sirjunk siralmokat,
Második vágásra készítsük a kardokat...

—

Erdély szive.

Szenvedő magyar szived Erdély;
Rablánc szorításban vergődtél...
D[redacted] —
Szorító bilincsed most letörni!
Hazánkból kelnek lelkes katonák
Után nem áll meg a diadalunk!
A halhatatlan létünk tiporja...
Küzdelmeidben — Veled — Isten áldj!
Szivedet ezeréve formázza...
Honszeretem a dobogása!
Véreddel irt a történelem...
Magyarodtól sok könnyem!
Örömteli szivvel is várnod,
Azonért, közel együttlenni...
Hiszik már Ők is a virágot,
Várva a magyar — szabadságot!
Erdély! Szíveden seb nem marad,
Hő imánk — Érted — szárnyval fakad!
Erdély szive boldog lesz ezután, —
Mert Honvéd áll egész Erdélyben!!!

Kemenesszentmárton, 1940 szeptember 10.

Patyi László tanító.

A visszatért erdélyi terület népességi és mezőgazdasági adatai

A még végleg nem tekinthető számítások szerint a visszacsatolt keletmagyarországi és erdélyi terület 43.591 km²-et tesz ki, amellyel Magyarország megnagyobbodott területe összesen 160.757 km². Lakosságának száma pedig jelenleg 13.5 millióra tehető.

A lélekszámról az utoljára 1930-ban tartott népszámlálás alapján rendelkezünk adatokkal. 1940-ben a visszatért területen összesen 2,394.657 lélek élt. A román népszámlálás az anyanyelv szerinti megoszlást így adja meg: román 1,167.466 (48.7%), magyar 1,005.946 (42.0%), német 59.992 (2.5%), jiddis 100.874 (4.2%).

Helyesebb képet kapunk a népesség anyanyelv szerinti megoszlásáról, ha az 1910. évi magyar népszámlálás adatait vesszük alapul. 1910-ben a visszacsatolt terület lélekszáma 2,194.254 volt. A szóbanforgó területen 1910-ben magyar volt: 1,125.732 (51.4%), román 926.268 (42.2%), német 90.195 (4.1%), rutén 16.284 (0.7%), tót 12.807 (0.6%).

A visszacsatolt keletmagyarországi és erdélyi terület 7,574.522 kat. hold területet képvisel. Ebből szántó 2,362.769 (31.2%), kert 118.039 (1.6%), rét 1,089.220 (14.4%), szőlő 27.063 (0.4%), legelő 951.943 (12.6%), erdő 2,753.263 (36.3%). A területgyarapodással Magyarország összes területe ma 27,935.519 kat. hold, ebből szántó 13,675.363 (49.0%), kert 383.701 (1.4%), rét 2,685.431 (9.6%), szőlő 405.985 (1.5%), legelő 3,077.592 (11.0%), erdő 6,152.929 (22.0%).

— Ima, kisebbség és katonaság... az ... NAGY JENŐ ... (... Zeneműkiadó ...)

HIREK

— **Az apátsági templom jubileumi miséje.** A celldömölki apátsági templomot 1780 szeptember hó 10-én szentelte fel Szily János szombathelyi püspök. A jubileumi misét dr. Horváth Károly esperes-plébános mondotta nagy papi segédlettel.

— **Papi korona.** A kemenesaljai r. kat. egyházmegye lelkészkedő papsága hétfőn tartja Nagysitkén őszi rendes közgyűlését.

— **Tiszti értekezlet.** Dr. Hettinássy Jenő főszolgabíró kedden a városháza tanácstermében a járás jegyzői karával tiszti értekezletet tartott, melyen a folyó ügyeket tárgyalták.

Rőföskereskedősegéd

keresztény, elsőrendű eladó és kirakatrendező elhelyezkedne. Cim a kiadóban.

— **Eskűvők.** Fekete Mihály celldömölki máv. alkalmazott vasárnap déli ½12 órakor tartotta esküvőjét a celldömölki r. kat. plébánia templomban Pozsonyi Rózsikával. — Dénes István celldömölki máv. mozdonyvezető és Horváth Erzsébet 15-én, vasárnap délután 5 órakor tartják esküvőjüket az Apátsági templomban. — Böm Árpád pénzügyőri felvigyázó folyó hó 15-én, vasárnap déli 12 órakor tartja esküvőjét Kovács Erzsébet ariadnyal a helybeli róm. kat. apátsági templomban.

— **Őszi búcsújárások.** Az őszi búcsújárások kezdetüket vették. Elsőnek szeptember hó 1-én a vasváriak népes csoportja érkezett városunkba. Az elmúlt vasárnap pedig az alsóságiak, kenyeriek, rábahidvégiek, tertinszentmiklósiak, bódiak, kálnőiek, maraiak és nyögériek érkeztek nagyobb tömegekben.

— **Vasuti áthelyezések.** A szombathelyi Üzletvezetőség Martos László máv. tisztet Celldömölkről Szombathelyre, Németh István máv. altisztet Sárvárról Celldömölkre helyezte át.

— **Pénzügyi áthelyezés.** Csor Kálmán II. oszt. pénzügyőri vigyázót Celldömölkről az Óriásmegyeri szakaszhoz helyezték át.

— **Vasuti kirendelések a felszabadult Erdélybe.** A Máv. Igazgatóság a felszabadult Erdélybe Celldömölkről a forgalomtól a következőket rendelte ki: Czizmadia Lajos állomássegédtisztet, Paros István, Bors János, Somlai Károly kocsirendező altiszteket, Takács Mátyás, Pethő János segédtiszteket, Süle Béla, Paradi Gyula vonatfékezőket, Budai János, Ihász István, Kiss István, Kolozsár Lajos, Kovács József, Munkácsi László, Mónis Dénes, Metzger Ferenc, Pator János, Pongrác Ferenc, Somlai Lajos, Szell László, Szombathelyi József és Tekes László órabéres vonatfékezőket. A fűtőháztól: Nagy Lajos irodai segédtisztet, Horvát Lajos, Bognár Jenő, Bősze János és Csányi József [redacted].

— **Napközi otthon Ostffyasszonyfán.** A dr. Ostffy Lajosné vezetése alatt működő ostffyasszonyfai evangélikus Nőegylet az elmúlt hónapok alatt nyári napközi otthont szervezett és tartott fenn. A napközi otthon főleg azokat a 4—7 éves kisgyermekeket vette gondozásba, akiknek szülői a legfontosabb mezei munkával voltak elfoglalva. A község egész lakossága felekezeti különbség nélkül részesült a napközi otthon jótékony munkájában és hálás köszönettel fogadta dr. Ostffy Lajosné gondoskodását. A napközi otthon az elmult vasárnap nyilvános záróünnepéllyel fejezte be munkáját. Az ünnepélyen a község egész lakossága részt vett és mindnyájan elismeréssel adóztak a vezető tanítónőnek, aki lelkiismeretesen és jó munkát végzett, a szülők teljes megelégedésére.

— **Egy hős honvéd halála.** A napokban szomorú tartalmú levél érkezett Nagy Sándor földmives, volt nagysimonyi községbíróhoz, amelyben egy honvédalakulat parancsnoksága hivatalosan tudatta, hogy fia Nagy Endre honvéd a berettyóújfalui honvédkórházban súlyos sérülésében elhunyt. Hogy miként történt a szerencsétlenség, erre nézve közelebbi adatok nincsenek. A szerencsétlenül járt honvédet családja hazahozatta. Hétfőn délután az egész falu mély részvéte kisérte el utolsó útjára a hős honvédet.

— **Vándor színtársulat Ostffyasszonyfán.** Polónyi Sándor vándor színtársulata megkezdte előadásait az evangélikus ifjúsági teremben. Műsorán a legjobb cikk darabok vannak. Körülbelül 10 napig maradnak a községben.

Aki kézirását beküldi

Zsombok Zoltán tétesz, szóban grafológiai kidolgozását kap önmagáról, jelleméről, tehetségéről, vagy másról, akinek kézírását beküldi.

Üzletgyűjtést nyer terveire, ötleteire és tanácsot kap jobbi és üzleti céljaira, problémáira.

Részletes levélben fejti ki mindennemű lehetőségeit és a megoldások módjait olyan ügyekre, tervekre, ötletekre és kérdésekre, melyek természetesnek és emberileg elérhetők.

A rádióból is ismert író tanácsainak mennyi hasznát veheti. Egy ilyen grafológiai kidolgozás a modern írásjegyek tudományos eredménye és tévelt a bubonák korából megmaradt jövendölés frázisait.

A válasz díját Ön szabja meg: tetszésnyerési összeg pótalbélyegekben és címzett, bélyegzett válaszborítók mellékelendő.

Cím: Zsombok Zoltán, Budapest, 62. Postafiók 46. M.

— **Felvétel a vasutihoz.** A Máv. igazgatósága Varga Ferenc fűzfői, volt celldömölki lakost a vasutihoz felvette és szolgálatlételre a celldömölki fűtőházhoz osztotta be.

Tűz pusztított Ostffyasszonyfán. Kedden délután Smidéliusz Károly és Sándor testvérek a lakóház mellett lévő szérűjén ismeretlen okból kigyulladt a cséplés alatt álló gabona. A helybeli tűzoltóság a hűsség lakóival és a csöngei tűzoltóság segítségével csak megkeresztelt munkával tudták a veszedelmesnek látszó tüzet megakadályozni. Így is többszáz kereszt gabona lett a tűz martalékra. A kár ongyrésze biztosítás révén megtérül.

Huszonnégy nagyon jó ölés telek, tele gallóccsalával, cserutsével, termő szőlővel eladó. Cím: Ostffy-tér 3.

NEMZETI MOZGÓ

Halálugrás. Szeptember 14-én, szombaton és 15-én vasárnap kerül bemutatásra rendes helyárak mellett. Megrendítő dráma a cirkusz titokzatos életéből.

Vadrózsa. Szeptember 18-án, szerdán és 19-én csütörtökön kerül lejátszásra. Gyönyörű magyar film! Egy híres vádlperes ügyvéd szerelme körüli édesbús bonyodalmak. Filléres helyárak.

Egyházashetyén az uradalmi vendéglő, méneskarnak és fűszerkereskedés bérbeadó. Bővebb felvilágosítást nyujt Egyházashetyén az uradalom gazdasági irodája.

— **Tűzifa szükségletek bejelentése.** Felhívja a községi előljáróság a lakosságot, hogy akinek a télre tűzifára van szüksége a községháza 4-es számu szobájában 8 napon belül jelentkezzék.

— **Az idei bortermés a készlettel együtt legfeljebb a belső fogyasztást fedezi.** A rendkívül hideg tél, továbbá a gyakori esőzések miatt fellépett peronospóra nagy pusztításokat okozott országszerte a szőlőgazdaságokban. Tokajhegyalja vidékein a multévi 100.000 hektóliteres termés után az idén alig 15.000 hektóliter termésre van kilátás. Az idei bortermést legfeljebb 2 millió hektóliterre becsülhetjük, amihez hozzászámítva a még meglévő 1 millió hektóliteres készletet, összesen 3 millió hektó bormennyiség áll rendelkezésre a jövő évi szükséglet fedezésére. A belföldi fogyasztás havi szükséglete körülbelül 300.000 hektóliter és így előállítva az a helyzet, amire emberemlékezet óta nem volt példa, hogy nem tudjuk fedezni a belföldi szükségletet.

— **Kinizsi—Kemenesmagyari 7:3 (3:1) Vezette: Dr. Brunsik.** Az első félidőben változatos játék folyik. II. félidő elején a magasi csapat többet támad, de az ALSE az utolsó negyedórában hatalmas lendületbe jött, amit a magasi védelem nem tudott visszaverni. Az ALSE csatársora az utolsó 8 percben remekelt és 4 gólt lőtt. Góllövők: Marton 3, Kiss 2, Németi, Badics, illetve Rauch, Horváth, Angyal Pollák.

Ne kedvetlenkedjenek el a kisgazdák a bíborhere magtermesztésétől

Irta: Mike Géza gazdatanácsnok h. igazgató.

Az elmúlt 1939/40. évi zord télen a dunántúli bíborherevetések 80—90%-a kifagyott. Használhatók a helyébe a gazdák maiusi, jánkhölest stb. vetettek. Ilyen abnormis tél 70 éve nem volt. Hírek vannak arról, hogy egyes gazdák abbahagyni készülnek a bíbormag vetését — visszatérve a nyugodt gabonatermeléshez, ahol ilyen nagy csapásról nem kell tartani.

A bíborhere megkivitele hazánkban 3·5—4·5 millió pengő értékben 500—600 waggonos tételt jelent, melynek több mint fele Sopron-, Vas-, Veszprém-, Zala és Győr vármegyére esik. Tehát szinte azt lehet mondani, hogy egy felsődunántúli növényről van szó, amely szerencsés adottságok találkozása alapján ennek az országrésznek különleges értéke. Nem közömbös tehát, ha egyes községek kisgazdái egy rendkívüli esztendő balsikere miatt pácát törnek a bíbormag termesztése fölött.

Vasmegyében 1937/38-ban 12.245 kh. a 1938/39-ben 13.771 kh. volt bíborherével bevetve. Ennek szénatermése a 2 évben 207.448 q, illetve 196.394 q volt.

Veszprémmegyében 1937/38-ban 8.708 kh. a 1938/39 ben 9.962 kh. volt bíborherével bevetve. Ennek szénatermése a 2 évben 137.244 q volt.

Zalamegyében 1937/38-ban 7.781 kh. a 1938/39-ben 8.498 kh. volt bíborherével bevetve. Ennek szénatermése 134.351 q, illetve 153.845 q volt 2 év alatt.

Sopron—Győr—Moson megyékben: 1937/38-ban 4.461 kh. a 1938/39-ben 6.123 kh. volt bíborherével bevetve. Ennek szénatermése a 2 évben 93.914 q, illetve 109.242 q volt.

Az egész országban bevetett bíborterületének több mint fele esik Vas-, Veszprém-, Zala-, Sopron és Győrmegyére.

A statisztika 1934—1939. évi 6 esztendei adatai szerint az exportált bíborheremag összértéke 1.88—4.84 millió P között s 264—908 waggon között hullámzott, exportár átlaga pedig 40—67 P között ingadozott. Kiviteli több piacunk a felsorolás sorrendje szerinti nagyságban: Németország, USA, Olaszország, sőt Franciaország és Hollandia is.

Szakember megállapítása szerint a bíborhere termelési értéke igen megbízható. Rendkívül előnye a gazdára nézve, hogy a repce után a bíbormag hozza a legkorábbi friss pénzt a gazda zsebébe: már július elején. Ez igen nagy vonzóereje.

Világháború előtt a kereskedelem részére Nagymagyarország bíbor- és fehérhere magszükségletét Vas-, Veszprém-, Zala-, Sopron- és Győrmegyék beterjes uradalmai szolgáltatták. A világháború után életmes kisgazdák is rátértek az aprómagvak termesztésére — a gabonatermesztés rovására. Megtörték a megcsontosodott vetésforgó tradicionját. Szélsőséges példaként említhetjük — mondjuk — Kemenesszentpéter községet, ltt akad több olyan 30 holdas kisgazda, aki 25 holdat bíbornal, 5 holdat lucernával vet s azon évben teljes gabona- és takarmányszükségletét bíborpénzen veszi meg. A számítását bizonyára jól megtalálja, különben nem alkalmazná ezt a különleges vetésforgót. A bíbormag karrierjét Amerika indította meg, ahol a vegetálen területeket intállótrágyázni képtelenek, ellenben ideális zöldtrágyanövénynek bizonyult részükre a bíborhere. Versenytársunk e tekintetben Franciaország, s az 1939. évi nagy áresést a francia bő termés okozta minálunk. Ez a világpiaci árhullámzás azonban magának a buzának is sorsa, hiszen 6—32 pengős buzaárak csak nemrégiben látszódtak le szemeink előtt.

A szőlő termesztésére évenként 96 millió pengő napszámot áldoznak gazdáink. Mégis úgy számítanak, hogy minden negyedik esztendő a szőlő, illetve a bortermésnél kárba vész. Ha tehát 20 év óta a bíborheremagban konjunktura volt, akkor a mult évi téli fagykár kivételes esete miatt nem volna helyes az arra alkalmas területeken a termesztésével felhagyni.

Dunántúlon megvan a jelentősége a bíbormag termesztésének. Ezt igazolja, hogy a földmivelésügyi miniszterium a két dunántúli és kisalföldi Mezőgazdasági Kamarák részére 50.000 kg. bíborvetőmagot bocsátott jelentős kedvezménnyel a kisgazdák rendelkezésére. Az Árkormányhatós 140 pengőben állapította meg a bíbor árát a kereskedelmi forgalomban. A belföldnek részéről tehát megtörtént a segítségnyujtás azon községek kisgazdái részére, akik saját hibájukból nem tudnának az idén bíborherét vetni.

Kiadja: A Turul Szövetség Kemenesaljai R. T.
Felelős kiadó: Takáts Károly.
Lapzárta: celldömölk délben 12 órakor.
Turul-nyomda nyomása, Celldömölk.